

Safari på hemmaplan

Svemester är den nya trenden, så varför åka på safari till Afrika när vi har djur som björn, varg, bäver och älg alldeles runt husknuten? Häng med på en klimatsmart safari i Sverige!

TEXT JOHAN AUGUSTIN FOTO ROGER BORGELID

Vildmarksguiden Simon Green söker och visar spår efter älg och andra djur.

Efter timmar av väntan dyker de plötsligt upp – en björnhona med två årsungar.

Middagen avrundas med klassiskt kokkaffe som vildmarksguiden Elia Elmström kokar över lägerelden.

Middag och information framför lägerelden.

I Kolarbyns boende finns varken el eller rinnande vatten. Här lagas maten över öppen eld.

Nin puls slår snabbt. Medveten om min egen andning försöker jag att inte röra mig. Klockan har slagit sju – och jag har spenderat de senaste två timmarna i en lite trästuga i nordvästra Gästriklands skogar. I gömslet, som ligger på en höjd, har jag sällskap av fotografen Roger och den tyska naturskådaren Vanessa Vogel.

Sverige har omkring 3 000 brunbjörnar, och i förhållande till sin storlek har Gästrikland allra flest – hundratals björnar strövar omkring i de kringliggande skogarna. I björngömslet störs tystnaden av envisa myggor, och eftersom ett plötsligt ljud snabbt kan skrämman i väg potentiella björnar har vi blivit tillsagda att viska och vara så tysta som möjligt.

Även barrskogen håller andan. En hackspett landar på en tallstam intill gömslet börjar hacka efter insekter, och bryter tystnaden. Den svartvita fågeln får sällskap av en nötskrika som landar på marken, där fågelfrön ligger utspridda bland barren, mat som har placerats här för att locka fåglar. En nyfiken ekorre dyker upp, och tar plats vid det uppdukade smörgåsbordet bland de mossbetäckta stenblocken.

Björnarna är skogens spöken.

– De visar sig när man minst anar det, viskar Vanessa Vogel.

Plötsligt sveper en ung ormvärk in och drar fram en köttbit under en sten, för att inom ett ögonblick flyga i väg igen. Gömslet har gluggar i tre väderstreck, så vi turas om att hålla utkik genom samtliga. Efter klockan tio, när den blå timmen träder in, följer mina ögon en stig som leder upp i skogen. Och där är de!

Utan minsta ljud uppenbarar sig en fullvuxen björnhona med två ungar. Omgivna av ett blåaktigt skimmer väger de noga varje steg, varje rörelse. Samtidigt som björnarna närmar sig är jag helt tagen av ögonblicket. Till skillnad från vargar, som bara vid sällsynta tillfällen skymtas vid gömslet eller hörs yla i närheten, är sannolikheten nära hundra procent att få se en björn. Och förutom en rad fågelarter visar sig ofta både rävar och grävlingar här. Att se björnhonan försiktigt lyfta stenar i jakt på köttbitar, samtidigt som hon håller ett öga på sina ungar som lekfullt tumlar runt bland blåbärsrisen ett tjugotal meter från oss, visar en ödmjuk sida av detta – ofta missförstådda – djur som beskylls för att oprovocerat attackera människor.

Sanningen ser dock annorlunda ut: brunbjörnar är varsamma och försvinner oftast snabbt vid minsta antydning till mänsklig närvaro. Inte långt

efter att björnfamiljen har försvunnit dyker två andra björnar upp. Den ena, en ung hane, ställer sig upp och klar ryggen mot en tallstam.

– Precis som Baloo, fnissar Vanessa Vogel.

Vanessa sökte efter björnskådning i Sverige på nätet och hittade Wild Nordic. Företaget som tog in björnskådning som produkt för tre år sedan har haft en stadig uppgång i antalet besökare. 2018 kom det omkring 300 gäster från hela världen för att få se björn i det fria.

Halvmörkret omger stugan och det är svårt att se någonting längre, så jag lägger mig ner på våningssängen, nöjd med att ha fått se fem björnar. Björnskådningen pågår i femton timmar, och vi blir hämtade i gömslet först på morgonen, så jag stänger ögonen och försöker få lite sömn. Samtidigt som jag slumrar in återspelas scenen med tre björnar som flyter genom dimman på min näthinna.

Nästa dag besöker vi Norrsjön, som är ett sjö- och flodsystem i Bergslagen ett par timmar utanför Stockholm. Den elektriska motorn styr gummibåten näst intill ljudlöst när vi närmar oss Beaver Island, som ligger mitt i sjön. Vi har kommit hit för att få se områdets landskapsarkitekter i sin naturliga miljö – djuren som länge

”Plötsligt sveper en ung ormvärk in och drar fram en köttbit under en sten, för att inom ett ögonblick flyga i väg igen”

har format Bergslagens våtmarker. Bävrar jagades förr för sin päls som europeiska adelsmän använde till hattar, samt för sitt gäll som ansågs ha medicinska egenskaper och även användes i parfym. Den europeiska bävern, eller eurasisisk bäver som den även kallas, utrotades i Sverige på 1800-talet, men den stora gnagaren har gjort en slående comeback sedan den återintroducerades 1922. I dag finns det över 130 000 bävrar i landet.

– Det är en väldigt viktig art. Biodiversiteten bland växter och insekter kan öka med 30 procent när bävrar översvämmar ett område, och dit lockas sedan många insektsätande fåglar, berättar Simon Green, naturguide på safarioperatören Wild Sweden.

Det är skymning och den bästa tidpunkten att få se bävrar, eftersom djuren känner sig säkrare från rovdjur och människor och blir mer aktiva.

Simon Green lyser med en strålkastare längs flodkanten för att lättare få syn på de skygga

»

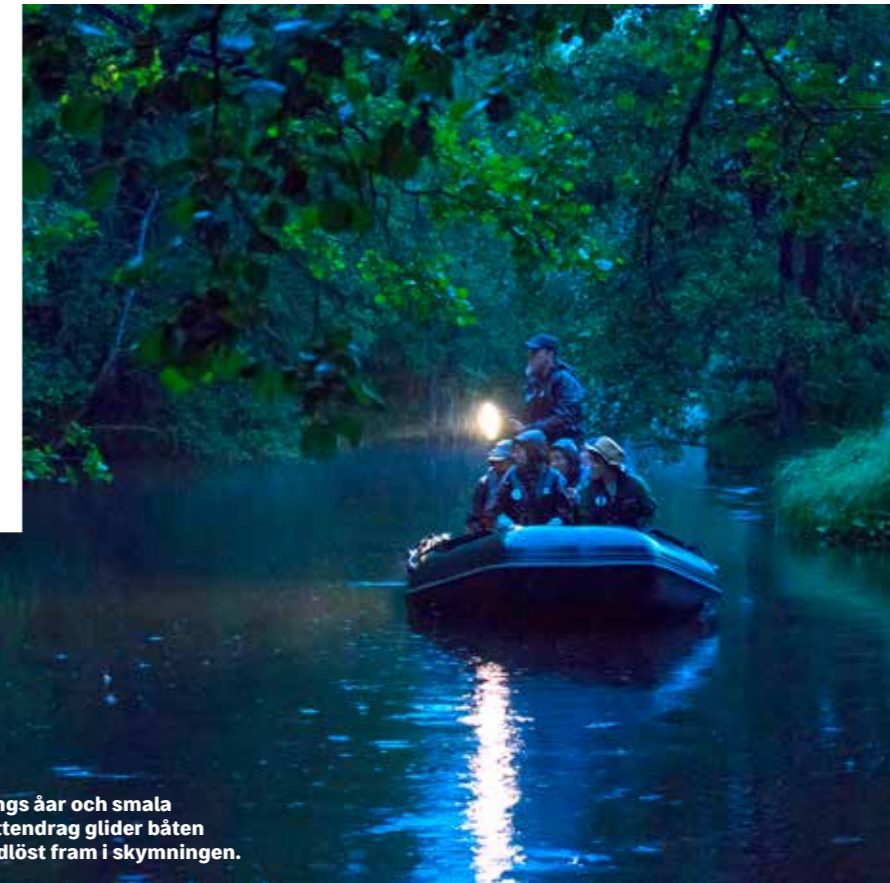
Vandring i skogen tillsammans med vildmarksguiden Simon Green.

Checka in i Kolarbyns traditionella kolarkojor.

Vildmarksguiden Simon Green från Wild Sweden spanar efter vilt längs sjökanten.

Längs åar och smala vattendrag glider båten ljudlöst fram i skymningen.

Lyxpicknick vid sjökanten – på vildmarksvis.

”En fullvuxen bäver simmar bara ett stenkast från oss. Under några ögonblick tar den sig graciöst fram på ytan”

» djuren. Vi passerar tecken på att de har varit här: fällda aspträd som är bävrarnas favoritföda och gnagmärken på björkar. När vi når längre in i flodsystemet, vars vattenvägar täcks med lila, vita och gula vattenliljor, börjar det regna lätt, vilket ytterligare breder på mystiken kring denna vattenvärld. Plötsligt viskar Simon Green högt:

– Bäver!

En fullvuxen bäver simmar bara ett stenkast från oss. Under några ögonblick tar den sig graciöst fram på ytan, innan den blir medveten om vår närvaro, slår till med svansen och dyker ner i vattnet. Mörkret har tagit över landskapet, och vi återvänder till Färna Herrgård & Spa. Här är aromabastun redan påslagen och väntar på att få värma upp våra nedkylda kroppar.

Vi vaknar utvilade för att besöka ett betydligt mer spartanskt boende, djupt inne i Bergslagskogarna. Välkamouflerade med jordtak, där svampar och annan växtlighet har slagit rot, smälter de tolv traditionella kolarkojorna väl in bland granarna och tallarna. Vit rök kommer ut från en av kojornas skorstenar, och lite längre

bort ryker det från en eldstad i en öppen glänta i skogen. Intill byn hörs porlandet från en bäck där besökarna hämtar dricksvatten.

Eftersom både el och wifi saknas syns inga surfande besökare, i stället är någon i färd med att hugga ved, och andra besökare är på väg till den vedeldade bastun som ligger intill sjön. Där ligger även en kanot. Kinesiska Alice Cheng och kompisen Uto Jo, som kommer från Tokyo, hittade en artikel på nätet om hur det är att bo i den svenska skogen på enklast möjliga vis.

– Vi ska bo här i tre nätter. Det är intressant att hämta sitt eget vatten och hugga sin egen ved, säger Alice Cheng och får medhåll av sin vän.

– I staden kommer värme och vatten automatiskt. I skogen måste du planera för att få de självklara sakerna, säger Uto Jo.

Ännu längre från vardagen kommer två par från östaten Bahrain i Persiska viken. De beskriver sina två nätter i skogen som ”back to basics”.

– Att lyssna på fåglar gör att man verkligen kommer ner i varv, säger Maryam Ameen.

Hennes vänner i Bahrain skakade på huvudet när hon berättade att hon skulle bo i en hydda i skogen utan några moderniteter.

– De trodde jag var galen, förklarar Maryam.

– Naturen för ihop människor, säger pojkvännen Salman Jamsheer, som håller på atthugga ved. Det är en överväldigande känsla.

Många besökare kommer till Sverige för att få se ett i deras ögon väldigt exotiskt djur. Jag har

sett många vilda älgar förut, så helt ärligt är det ingen stor sak för mig om jag får se fler eller inte, utan i stället är det en häftig upplevelse att bara få vara i de älgstätaste skogarna i världen.

Många människor har tänkt om och börjat intressera sig för att semestra i Sverige, inte minst den senaste tiden. Naturguiden Simon Green som leder älgsafari i Bergslagens skogar vill förutom att ge sina gäster oförglömliga naturupplevelser försöka få människor att skifta sitt resande till att vara i Sverige.

– Det är trendigt att turista i Sverige. Älgen är ett starkt varumärke, och många besökare är nyfikna på den svenska taigan, säger han.

Självt har han varit naturintresserad sedan barnsben då han spenderade mycket tid i Bergslagens skogar.

– Vi har en otrolig natur och biodiversitet med fler arter av däggdjur och fåglar än vad många i Sverige vet om, säger Simon.

Han har sett lodjur två gånger, den ena gången under fyrtio minuter. De skygga vargarna som håller till i skogarna har han emellertid hittills aldrig skymtat.

– Jag vill dela entusiasmen med gästerna. De ska få en wow-känsla!

Av Sveriges 400 000 älgar skjuts en fjärdedel under höstens jakt, ungefär lika många som föds under senvåren. Vid den öppna brasan intill sjön Stora Håltjärnen utanför Skinnskatteberg sitter »

Efter några dagar ute i vildmarken är det skönt att unna sig spa och återhämtning på Färna herrgård.

Kocken Robin Hytter på Färna herrgård plockar och skördar råvarorna direkt från jord till bord.

Slowfood-inspirerad och säsongsbetonad mat Färna herrgård.

» det tyska paret Torsten och Kathrin Dette och blickar ut över sjön, där en storlom bildar ett spår efter sig på den i övrigt spegelblanka ytan. En göks karakteristiska läte hörs över granskogen intill sjön. Torsten, som jagar vildsvin i skogarna utanför Hamburg, tar ett bloss på cigarren som sitter fastklistrad i mungipan och berättar att han aldrig har sett en älg.

– Det var min fru som ville att jag skulle titta på vilda djur i stället för att jaga dem. I Tyskland finns det inte så mycket orörd natur kvar, det var därför vi ville komma hit, säger Torsten Dette.

För att lättast få syn på älg ska vi, efter middagen, som består av vegetariska wraps, rökt lammkorv och öl från ett lokalt mikrobryggeri, åka bil genom skogslandskapets småvägar. Ibland syns skogens konung i trädgårdar, mumsande på äpplen, eller på sädesfälten i anknypning till skogen. Skymningsljuset är den bästa tidpunkten att få se älg, eftersom djuren då vågar sig ut från säkerheten som skogens dunkel erbjuder. De flesta turerna brukar generera en eller flera älgar. Simon beskriver verksamhetens guider som områdets egna ögon som håller koll på naturen, och de många turerna sent på kvällarna håller även tjuvjägare av varg borta, berättar han. På fälten ser vi många rådjur och några tranor som betar i det sena kvällsljuset.

När klockan passerar midnatt har områdets älgar fortfarande inte velat visa upp sig, så vi beger oss hemåt. Att det hela är på naturens villkor ökar upplevelsen och gör det hela ännu mer spännande. Det är älgarna som bestämmer. Inte vi. u

SE & GÖRA

WILD NORDIC

Se björnar i skogen

Björnskadning i Gästriklands skogar sker från mitten av maj till mitten av september. Priset är 2400 kronor per person, och det går inte att boka ensam. Björngömslet ligger nära byn Kungsberg, och under vintern då björnarna går i idé är det fågelskadning med arter som kungsörn och orrspel från samma gömsle. wildnordic.se

WILD SWEDEN

Titta på bäver

Varg-, bäver-, och älgafari kan man uppleva i Skinnskatteberg i Bergslagen, två timmar från Stockholm. Bäver- och älgafari pågår maj till september och kostar 1450 kronor per person. Generellt är det bäst mellan juli och augusti. Vargafari med tältövernattning sker mellan juli och september och kostar 2750 kronor per person. Det finns även femdagars utflykter som kombinerar samtliga tre arter och många fler, och som kostar 14500 kronor per person. Wild Sweden anordnar även en rad aktiviteter i Lappland på vinterhalvåret som lodjursspaning och norrsken. wildsweden.com

BIRD SAFARI

Fågelskadning

För fågel- och fjärlintresserade har Bird Safari Sweden ett nätverk av naturguider med bas i Västmanlands Svartådalen. De är aktiva under alla årstider och tar med gäster till andra naturområden, främst i mellersta och norra Sverige. birdsafarisweden.se

BO BRA

KOLARBYN

Boka paket

För bokning av övernattning med safaripaket och måltider i Kolarbyn i Skinnskatteberg: wildsweden.com/kolarbyn-ecolodge

FÄRNA HERRGÅRD & SPA

Checka in på spa

Ett avslappnat boende med spaupplevelser i Bergslagen, sexton mil från Stockholm. Herrgården är en del i ett järnbruk från 1600-talet och ligger i en ekopark med omgivande skogar och sjöar. Restaurangen är slowfood-inspirerad och säsongsbetonad med vilt som hjort och vildsvin på menyn. farnaherrgard.se